

EZOPŲ pasakėčios

Geriausios pasaulio rašytojų ir dailininkų knygos vaikams

Versta iš
Caroline Lawrence, Robert Ingpen
AESOP'S FABLES
Welbeck Editions, London, 2022

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

Pirmą kartą Didžiojoje Britanijoje 2022 metais išleido *Welbeck Children's Books, Hachette Children's Group* leidybinis ženklas, Londonas.
© Šio perpasakojimo tekstas, Caroline Lawrence, 2022
© Iliustracijos, Robert Ingpen, 2022
Caroline Lawrence ir Robert Ingpen išreiškė moralinę teisę būti pripažintais šio kūrinio autore bei iliustruotoju pagal 1988 m. autorių teisių, dizaino ir patentų įstatymą.
© Sukurta ir paruošta *Welbeck Children's Books, Hachette Children's Group* leidybinis ženklas, priklausantis *Hodder & Stoughton Limited*, Carmelite House, 50 Victoria Embankment, Londonas, Jungtinė Karalystė.
www.hachette.co.uk
www.hachettechildrens.co.uk
Įgaliotasis atstovas Europos ekonominėje erdvėje yra *Hachette Ireland*, 8 Castlecourt Centre, Castleknock Road, Castleknock, Dublinas, Airija.
Išleista susitarus su *Carlton Books Limited*, Jungtinė Karalystė ir Velsas.
Visos teisės saugomos.
© Vertimas į lietuvių kalbą, Viktorija Uzėlaitė, 2023
© Leidykla „Nieko rimto“, 2024

ISBN 978-609-441-951-5

PERPASAKOJO CAROLINE LAWRENCE

EZOPO pasakėčios

ILIUSTRAVO ROBERT INGPEN

ŪS ANGLŲ KALBOS VERTĖ VIKTORIJA UZĖLAITĖ

Vilnius
2024

TURINYS

- Oratorius ir pasakėčia ~ 12
Ezopo gimimas ~ 13
Kai gyvūnai mokėjo kalbėti ~ 13
Prometėjas ir žmonės ~ 14
Teisėjas Momas ~ 15
Momas ir Afroditė ~ 15
Šaudymo iš lanko
varžybos ir dievai ~ 16
Milžiniškas gėrybių sąotis ~ 16
Du maišai ~ 17
Satyras ir ugnis ~ 17
Dzeusas ir gyvatė ~ 18
Dzeusas ir bitės ~ 19
Kodėl šunys uosto užpakalius ~ 20
Hera ir povas ~ 21
Paukščiai renka karalių ~ 22
Karas ir puikybė ~ 22
Tiesa dykumoje ~ 22
Ezopas ir figos ~ 23
Lapė ir medkirtytys ~ 24
Hermis ir medkirčiai ~ 25
Paaugliai prie mėsininko
prekystalio ~ 26
Šuo ir atspindys ~ 26
Paukščių gaudytojas ir angis ~ 27
Strazdas ir paukščių gaudytojas ~ 28
Balandė nelaisvėje ~ 28
Lakštingala, vanagas ir paukščių gaudytojas
~ 28
Skruzdė, balandis ir paukščių
gaudytojas ~ 29
Paukščių gaudytojas ir kurapka ~ 30
Kregždė ir kiti paukščiai ~ 31
Kregždė ir gyvatė ~ 31
Paukščių gaudytojas ir vieversys ~ 32
Arklys, jautis ir šuo ~ 33
Izidė palaimina Ezopą ~ 34
Kaimo pelė ir miesto pelė ~ 36
Cikada ir lapė ~ 37
Valstietis, berniukas ir paukščiai ~ 38
Valstietis, gervės ir gandras ~ 39
Gandras, žąsis ir vanagas ~ 40
Vagis ir jo motina ~ 41
Ezopas ir pavydus prievaizdas ~ 42
Asilas, šuo ir dokumentas ~ 43
Heraklis, Atėnė ir kivirčas ~ 44
Jaučių varovas šaukiasi Heraklio ~ 44
Blusa ir atletas ~ 45
Gaidžių dvikovos nugalėtojas ~ 45
Lapė ir mormoliukas ~ 46
Burtininkė ~ 47
Sokratas ir siela ~ 47
Ezopas ir vergų pirklys ~ 48
Cikada ir skruzdėlė ~ 50
Dzeusas ir skruzdėlė ~ 50
Lapė ir vynuogės ~ 51
Ezopas susipažįsta su likimo
bendrais ~ 52
Ezopas renkasi krovinį ~ 53
Lapė degančia uodega ~ 56
Piemuo ir liūtas ~ 56
Skurdžiaus priesaika ~ 57
Asilas ir jo nešuliai ~ 58
Malūnininkas, jo sūnus ir
jūdviejų asilas ~ 59
Keliauninkas ir jo šuo ~ 60

- Keleivis ir jo priesaika Hermiui ~ 60
- Lapės prie Mendereso upės ~ 61
- Šuo ir hermas ~ 62
- Lokys ir lapė ~ 62
- Du keleiviai sutinka lokį ~ 62
- Filosofas ir jauna vergė ~ 63
- Filosofas ir keltininkas ~ 63
- Kiškis ir vėžlys ~ 65
- Ezopas ir Samo salos vergų turgus ~ 66
- Vilkas avies kailyje ~ 67
- Tichė ir keleivis ~ 68
- Kitaristas ~ 68
- Kuosa, erelis ir piemuo ~ 69
- Asilas ir cikados ~ 69
- Asilas liūto kailyje ~ 70
- Kuosa ir varnos ~ 70
- Varna ir gulbė ~ 71
- Ezopas ant prekybos pakylos ~ 71
- Gaidys ir perlas ~ 74
- Našlė ir avis ~ 74
- Ksantas gauna dovaną ~ 75
- Persirengęs Hermis ~ 76
- Įnoringasis Hermis ~ 76
- Didvyrių garbinimas ~ 77
- Ožka ir vynas ~ 77
- Naujasis Ezopo šeimininkas ~ 78
- Snaudžiantis šuo ir vilkas ~ 79
- Lapė ir varna ~ 79
- Lapė ir kurapka ~ 80
- Besišlapinantis filosofas ~ 81
- Šunys ir krokodilai ~ 81
- Šiaurės vėjas ir saulė ~ 82
- Ezopas susipažįsta su jaunomis
- Ksanto vergėmis ~ 84
- Moteris, jaunos vergės ir gaidys ~ 85
- Vagys ir gaidys ~ 85
- Ezopas susipažįsta su
- Ksanto žmona ~ 86
- Liūtas ir pelė ~ 87
- Motina ir dvi dukterys ~ 88
- Ezopas atsako į sodininko
- klausimą ~ 88
- Keleiviai ir platanas ~ 90
- Valstietis ir bevaisis medis ~ 90
- Dievai renkasi mėgstamiausius
- medžius ~ 91
- Granatmedis, obelis ir gervuogė ~ 91
- Dzeusas ir ažuolas ~ 92
- Riešutmedis ~ 92
- Asilas ir jo šeimininkai ~ 92
- Lapė ir krokodilas ~ 93
- Ezopas verda lėšienę ~ 94
- Lapė ir gandrai ~ 95
- Medžiotojas ir žvejys ~ 95
- Ezopas aiškina sapnus ~ 96
- Jaunuolis ir pieštas liūtas ~ 98
- Linksmas mulas ~ 98
- Hermis, skulptorius ir sapnas ~ 99
- Kiaulė ir avis ~ 100
- Elnias ir vynuogė ~ 101
- Žvejys ir žuvelė ~ 101
- Vanagas ir lakštingala ~ 102
- Vilkas, lapė ir lakštingala ~ 102
- Ezopas ir varnos ~ 103
- Varna ir kranklys ~ 104
- Bailys ir varnos ~ 104
- Berniukas ir skorpionas ~ 105
- Skorpionas ir varlė ~ 105

- Varna ir vandens ąsotis ~ 107
 Skęstantis berniukas ~ 107
 Alkanas balandis ir paveikslas ~ 108
 Lapė, ėriukas ir šuo ~ 108
 Piemuo ir vilkiukai ~ 108
 Berniukas, kuris šaukė: „Vilkas!“ ~ 109
 Ereliš išrautomis plunksnomis
 ir lapė ~ 109
 Vilkas ir ėriukas ~ 110
 Lapė ir ožys šulinyje ~ 110
 Ezopas ir pabėgęs vergas ~ 111
 Nusenęs šuo ir medžiotojas ~ 112
 Liūtė ir kiaulė ~ 112
 Auksiniai kiaušiniai ~ 112
 Žirgas ir arklininkas ~ 113
 Storulis šuo ir liesas vilkas ~ 113
 Šikšnosparnis ir šermuonėliai ~ 114
 Varpelis šermuonėliui ~ 114
 Įsimylėjęs šermuonėlis ~ 115
 Šermuonėlis gina savo bylą ~ 115
 Šuo su varpeliu ~ 115
 Šermuonėliai ir pelės ~ 116
 Šuo ir kriauklė ~ 116
 Ezopas ir kišeninis šuniukas ~ 117
 Kišeninis šuniukas ir asilas ~ 118
 Asilas ant stogo ~ 119
 Asilo išbandymas ~ 119
 Ezopas gina nesąžiningą politiką ~ 120
 Ezopas ir laivų statytojai ~ 121
 Turtingi atėniečiai skęstančiame
 laive ~ 122
 Skruzdėlės ir vyras ~ 122
 Beždžionė ir delfinas ~ 123
 Ezopas ir filosofai ~ 124
 Šakų ryšelis ~ 126
 Šuo, kiaulė ir Afroditė ~ 126
 Tironas, filosofas ir asilas ~ 127
 Ezopas ir kiaulių liežuviai ~ 128
 Stebuklinga kiaulė ~ 129
 Žmonės garbina asilą ~ 130
 Musės meduje ~ 131
 Pilvas ir kojos ~ 131
 Lapė ir mėnulis ~ 131
 Jautis ir girgždanti ašis ~ 131
 Varlės ir saulė ~ 132
 Varlių karalius ~ 132
 Berniukas ir vagis ~ 133
 Varlės ieško vandens ~ 134
 Varlės kaimynės ~ 134
 Varlė, kuri susprogo ~ 134
 Kiškiai ir varlės ~ 135
 Filosofas ir plikis ~ 135
 Ezopas ir aliejinė lempa ~ 137
 Lempa pagyrūnė ~ 137
 Vilkas ir jo šešėlis ~ 138
 Kregždė ir lošėjas ~ 138
 Medkirčiai ir pušis ~ 139
 Ezopas ir peštukas ~ 139
 Puodžius, jo paukščiai ir asilas ~ 140
 Dzeusas, Hermis ir ostrakas ~ 140
 Kiaulė be širdies ~ 141
 Ezopas ilsisi ~ 142
 Liūtas, lokys ir lapė ~ 143
 Liūtas urve ~ 143
 Iš keptuvės į ugnį ~ 144
 Maža žuvelė ir didelė žuvis ~ 144
 Pelė įkanda jaučiui ~ 145
 Liūtas ir piemuo ~ 146

- Šuo ir kiškis ~ 147
- Kvailas ožkaganys ~ 147
- Ezopas ir slaptaraštis ~ 148
- Vilkas ir garnys ~ 150
- Lapė ir gervuogė ~ 150
- Angliadegys ir drabužių
balintojas ~ 151
- Išdidus elnias ~ 151
- Pelė ir varlė ~ 152
- Ezopas perduoda Dioniso
perspėjimą ~ 154
- Asilas ir uola ~ 156
- Ezopas išgelbsti šeimininką ~ 156
- Upės ir jūra ~ 158
- Sodininkas ir jo šuo ~ 158
- Bitininkas ir jo bitės ~ 158
- Žvejys, kuris grojo aulu ~ 159
- Muzikalus vilkas ~ 159
- Vilkas gydytojas ~ 160
- Ezopas ir pranašiškas ženklas ~ 160
- Lapė ir leopardas ~ 162
- Erelis ir lapė ~ 163
- Gyvatė ir erelis ~ 164
- Ezopas išaiškina pranašišką
ženklą ~ 165
- Delfinai, banginiai ir žiobris ~ 166
- Utėlės ir valstietis ~ 166
- Du keliai ~ 167
- Laukinis asilas ir naminis asilas ~ 167
- Kulanas ir asilas ~ 168
- Liūtas ir kulanas dalijasi grobį ~ 168
- Liūtas, kulanas ir lapė ~ 169
- Vilkai, avys ir šuo ~ 170
- Skurdžius ir cikada ~ 171
- Ezopas triumfuoja ~ 173
- Gerojo liūto karalystė ~ 173
- Uodas ir jautis ~ 174
- Uodas ir liūtas ~ 174
- Blusa ir jautis ~ 175
- Uodas ant jaučio rago ~ 175
- Du keleiviai beždžionių šalyje ~ 176
- Musė kovos vežime ~ 176
- Pirmą kartą regimas
kupranugaris ~ 177
- Kodėl kupranugarių
ausys juokingai mažos ~ 177
- Pirklys ir jo kupranugaris ~ 177
- Ezopas keliauja po pasaulį
ir moko ~ 179
- Kupranugaris ir jo mėšlas ~ 180
- Kupranugaris, dramblys
ir beždžionė ~ 180
- Beždžionė, išrinkta karaliumi ~ 181
- Kupranugaris ir beždžionė ~ 181
- Beždžionės vaikai ~ 181
- Beždžionė myli savo mažylį ~ 182
- Beždžionės projektuoja miestą ~ 182
- Ezopas sutinka rašytoją ~ 183
- Apgavikas ir orakulas ~ 183
- Erelis ir mėšlavabalis ~ 184
- Du mėšlavabaliai ~ 186
- Išdidus mėšlavabalis ~ 186
- Ezopas aplanko Delfus ~ 188
- Ezopas, jo vergas ir
auksinis dubuo ~ 189
- Senas valstietis ir jo asilai ~ 190
- Ezopo mirtis ~ 191
- Asilo šešelis ~ 192

AUTORĖS ŽODIS

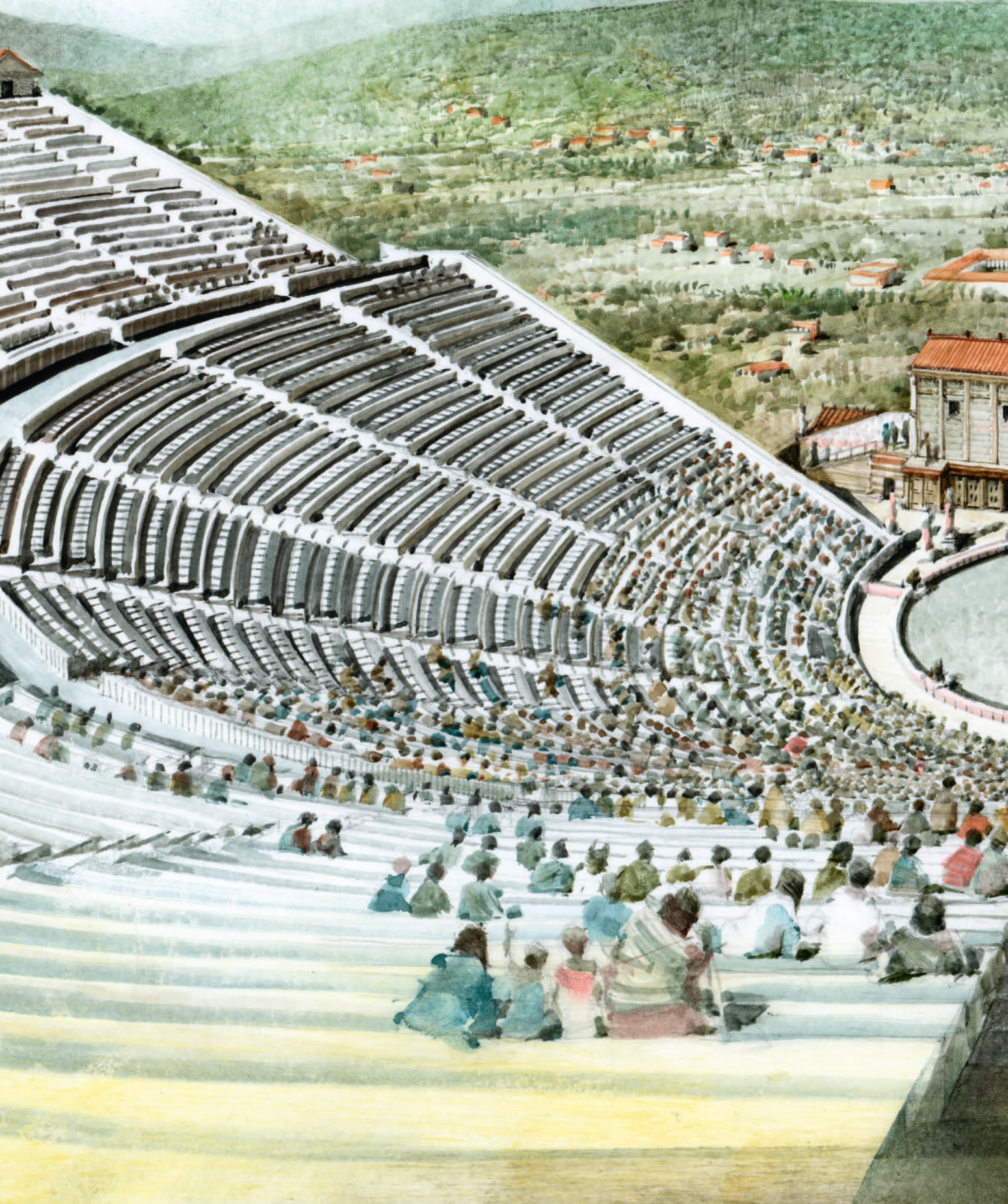

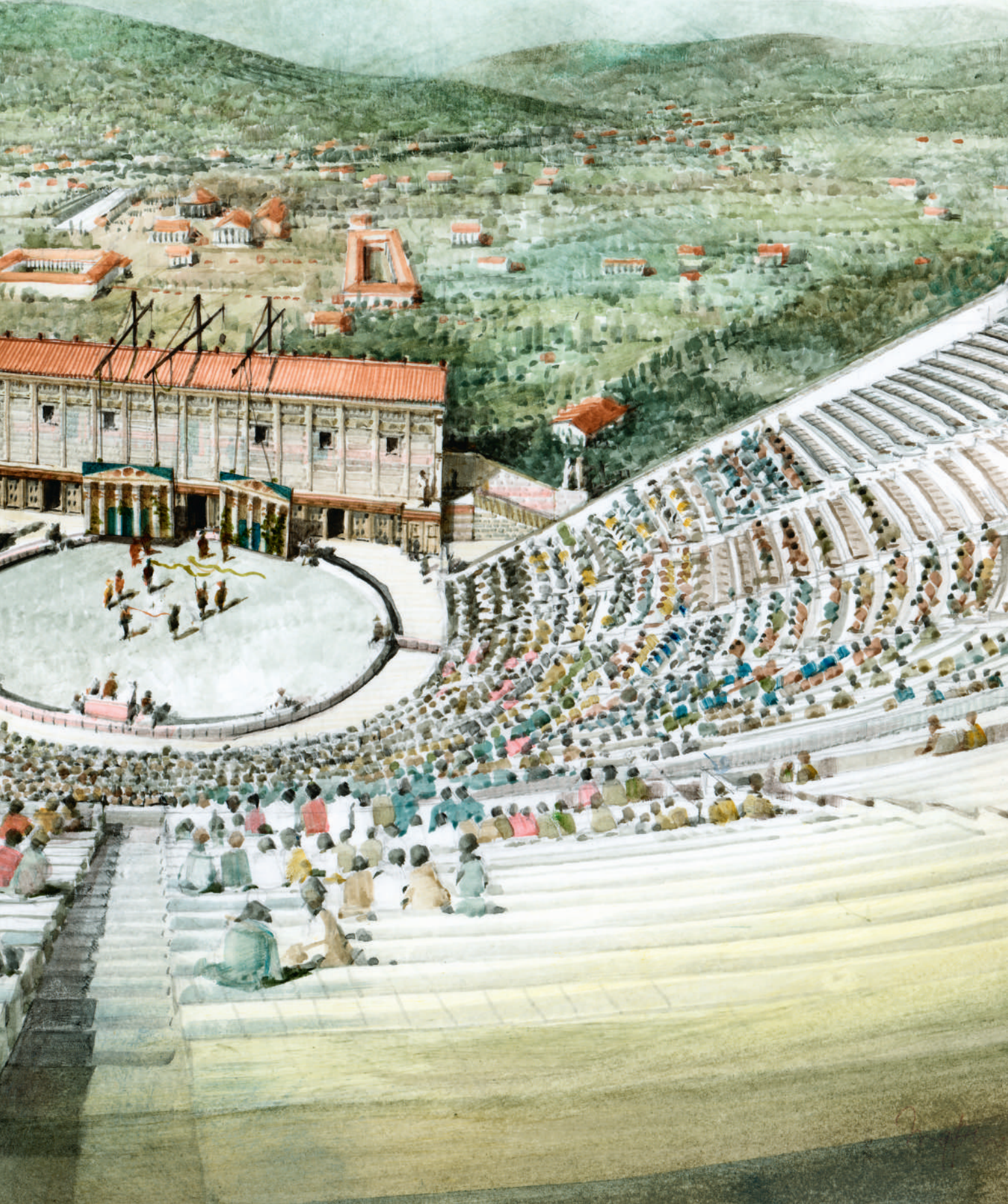
Kai kas nors pamini Ezopo pasakėčias, veikiausiai pagalvoji apie kalbančius gyvūnus, pavyzdžiui, apie vėžlį ir kiškį arba apie lapę ir rūgščias vynuoges. Jei taip, esi teisus, tačiau Ezopas gyveno senovės Graikijoje, taigi jo pasakojimuose vaizduojami ir dievai, tokie kaip Dzeusas ir Atėnė. Kai kurie mano, kad pasakėčios buvo skirtos mokyti jaunuolius, norinčius tapti oratoriais, teisininkais ir politikais. Kiti įsitikinę, kad šias istorijas vieni kitiems pasakodavo vergai; nenorėdami patekti į šeiminkų nemalonę, žmones jie pakeisdavo gyvūnais.

Ezopas gimė vergu ir buvo itin bjaurios išvaizdos kuprius, taigi žemiausias iš žemiausių. Jo pasakėčios mus pasiekė iš senojo pasaulio, taigi jose minimi mums jau nežinomi daiktai: paukščių gaudytojo lazda, balandinė ar vadinamasis mormoliukas. Senovės pasaulis buvo pavojingas, bet kurią akimirką galėjo ištikti mirtis, ir šiose istorijose tai atsispindi. Jos sukasi apie kasdienius, bet be galo reikšmingus dalykus: maistą, pastogę, saugumą, išlikimą. Man labai patiko versti šias pasakėčias iš graikų ir lotynų kalbų, kuriomis jos buvo užrašytos. Kiekviena jų – tai langas, pro kurį galėjau dirstelėti į seniai pradingusį pasaulį. Bemaž jutau kaitrią saulę, girdėjau giedant gaidį, uodžiau mėšlą ir ragavau vynuogių. Regėjau, kaip į skulptoriaus krautuvėlę užaina dievas Hermis, kaip asiliukai traukia vežimą su senu valstiečiu link uolos krašto.

Paprastai Ezopo pasakėčios būna taip sumaišytos, kad knygą gali skaityti nuo bet kurios vietos. Pamaniau, jog būtų smagu įtraukti šį tą iš Ezopo biografijos, kad pasakėčios susijungtų į vientisą istoriją. Bet tu vis tiek gali atsiversti knygą kur pakliūva ir pradėti skaityti. Tikiuosi, tau, kaip ir man, patiks pažintis su Ezopo pasauliu, kuriame gyvena sumanūs vergai, graikų dievai ir kalbantys gyvūnai.

Caroline Lawrence, 2021, Londonas

ORATORIUS IR PASAKĖČIA

Senovės Graikijoje Ezopo laikais oratoriai gindavo teisme bylas ir patardavo piliečiams dėl politinių sprendimų. Vienas didžiausių oratorių buvo Demadas. Kartą, kalbėdamas Atėnų piliečiams svarbiu valstybės klausimu, jis pastebėjo, kad žmonės plepa ir nesiklauso.

– Bičiuliai atėniečiai, – kreipėsi jis, – ar galėčiau pasekti jums Ezopo pasakėčią?

Visi tuoj pat nuščiuvo, nes Ezopo pasakėčios buvo mėgstamos.

– Seniai, labai seniai, – prakalbo Demadas, – kregždė, ungurys ir deivė Demetra išsiruošė į kelią. Po kiek laiko priėjo upę, bet tilto nebuvo. Kregždė upę perskrido, o ungurys perplaukė.

Demadas dramatiškai nutilo ir atėniečiai ėmė šaukti:

– O kaip Demetra?

Oratorius rūščiai pasižiūrėjo į klausytojus ir atšovė:

– Ji pyksta, nes jūs mieliau klausotės Ezopo pasakėčių, nei dalyvaujate miesto valdyme!

KAJ GYVŪNAI MOKĖJO KALBĖTI

EZOPO GIMIMAS

Ezopas gimė vergu turtingo žemvaldžio dvare netoli Frygijos miesto Amoriono, šiuolaikinės Turkijos centre. Buvo kuprotas ir tokio baisaus, suploto veido, kad jį pamatę vaikai pravirkdavo. Kai kurie liudininkai jį apibūdino taip: didžiagalvis, plono ilgo kaklo, bukanosis, skeltalūpis, pūstapilvis, rankos lyg ūdros letenos, baisiai bjaurus. Tarsi to dar būtų negana, vargšas Ezopas dėl burnos defektų vos galėjo kalbėti: žodžius tardavo labai lėtai ir sunkiai. Tačiau šis mažo ūgio atgrasios išvaizdos vergas tapo vienu didžiausių pasakotojų ir jo istorijos džiugino žmones per šimtus kartų iki pat mūsų dienų. Visos Ezopo pasakėčios pamokomos, o jo gyvenimo pamoka ta, kad gali būti nuostabus net ir nebūdamas gražus.

Sakoma, kadai kadės visos gyvos būtybės turėjo kalbos dovaną. Miškų gyvūnai susirinkdavo proskynose pasitarti. Medžiai prisidėdavo prie jų, nes pušys kalbėjo, o lauramedžiai šnabždėjo. Anomis dienomis jūrų žuvys šnekučiuodavosi tarpusavyje ir su draugiškais jūreiviais. Kregždės plepėdavo su sodiečiais. Šarkos pasakodavo viena kitai istorijas. Kartais gyvūnai nueidavo į svečius pas dievus. O dievai nusileisdavo žemėn aplankyti savo kūrinių.

Legendinis graikų pasakėtininkas Ezopas gyveno labai seniai – prieš du su puse tūkstančio metų, apie jį žinoma labai mažai. Tačiau jo išminties pilni pasakojimai, šimtmečius sklidę iš lūpų į lūpas ir užrašyti tik daug vėliau, nepraranda aktualumo ir šiais laikais. Kadangi Ezopas savo pasakėčias sekė žodžiu, jo pasakojimų originalų neišliko – tik kur kas vėliau užrašyti įvairių kitų autorių perpasakojimai, dalis jų neretai būdavo pritaikomi savam laikmečiui ir auditorijai, kad būtų suprantamesni. Šio leidinio sudarytoja anglų ir amerikiečių rašytoja Caroline Lawrence siekė perteikti Ezopo pasakėčias kuo autentiškiau. Remdamasi senovės graikų ir romėnų šaltiniais, ji pasistengė parodyti skaitytojams ne tik didžiojo pasakėtininko išmintį ir sumanumą, bet ir jo gyvenimo aplinkybes. Rinkinys įdomus ir naudingas tiek vaikams, tiek suaugusiesiems.

Knygą puošia meniškos australų dailininko Roberto Ingpeno iliustracijos. Už viso gyvenimo kūrybą R. Ingpenas apdovanotas Hanso Christiano Anderseno medaliu, skiriamu patiems geriausiems pasaulio rašytojams ir dailininkams.

Kitos Roberto Ingpeno iliustruotos knygos:

„Vėjas gluosniuose“
„Nuostabūs Ozo šalies burtininkai“
„Aplink Žemę per 80 dienų“
„Piteris Penas ir Vendė“
„Tomo Sojerio nuotykių“

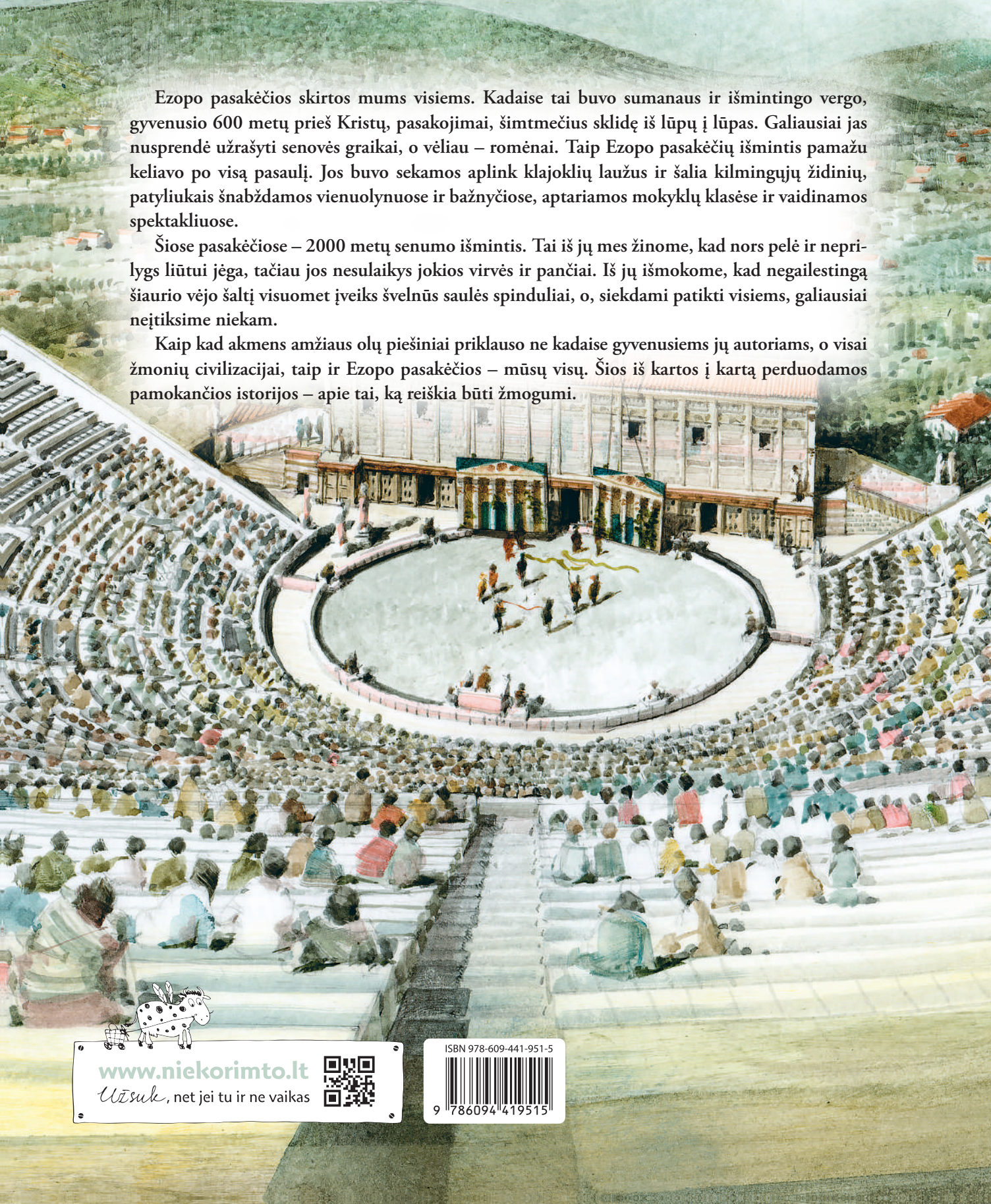
„Kalėdų giesmė“
„Paslaptingas sodas“
„Pinokio nuotykių“
„Robinzonas Kruzas“
„Alisa Stebuklų šalyje“

„Alisa Veidrodžio karalystėje“
„Džiunglių knyga“
„Lobių sala“
„Spragtukas ir pelių karalius“
„Guliverio kelionės“

Redaktorė Renata Ustilaitė
Korektorė Eglė Devižytė
Maketavo Andra Paplauskaitė
Tiražas 1000 egz.
Išleido leidykla „Nieko rimto“
Dūmų g. 3A, LT-11119 Vilnius
www.niekorimto.lt
Spausdino UAB BALTO print
Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

Ezopo pasakėčios skirtos mums visiems. Kadaisė tai buvo sumanaus ir išmintingo vergo, gyvenusio 600 metų prieš Kristų, pasakojimai, šimtmečius sklidę iš lūpų į lūpas. Galiausiai jas nusprendė užrašyti senovės graikai, o vėliau – romėnai. Taip Ezopo pasakėčių išmintis pamažu keliavo po visą pasaulį. Jos buvo sekamos aplink klajoklių laužus ir šalia kilmingųjų židinių, patyliukais šnabždamos vienuolynuose ir bažnyčiose, aptariamoms mokyklų klasėse ir vaidinamos spektakliuose.

Šiose pasakėčiose – 2000 metų senumo išmintis. Tai iš jų mes žinome, kad nors pelė ir nepri-lygs liūtui jėga, tačiau jos nesulaikys jokios virvės ir pančiai. Iš jų išmokome, kad negailestingą šiaurio vėjo šaltį visuomet įveiks švelnūs saulės spinduliai, o, siekdami patikti visiems, galiausiai neįtiksimė niekam.

Kaip kad akmens amžiaus olų piešiniai priklauso ne kadaise gyvenusiems jų autoriams, o visai žmonių civilizacijai, taip ir Ezopo pasakėčios – mūsų visų. Šios iš kartos į kartą perduodamos pamokančios istorijos – apie tai, ką reiškia būti žmogumi.

www.niekorimto.lt
Užsuk, net jei tu ir ne vaikas

ISBN 978-609-441-951-5

9 786094 419515